

KLASİK GİTAR EĞİTİMİNE EKLEKTİK BİR YAKLAŞIM

Muhittin ÖZDEMİR¹, A. Aylin CAN²

ÖZET

Bu araştırmada, bireysel çalgı eğitimi dersi kapsamında gerçekleştirilen klasik gitar eğitiminde teknik ve müzikal bilgi ve becerilerin kazandırılmasına yönelik uygulanan öğretim etkinliklerinin öğrencilerin performans başarı düzeylerinin artırılmasına etkisinin olup olmadığının sınanması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu (N=14), 2012-2013 eğitim-öğretim yılında, Karadeniz Teknik Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda bireysel çalgı eğitimi dersi kapsamında klasik gitar eğitimine devam eden I. II. ve III. sınıf gitar öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen modeline göre tasarlanmıştır. Gitar öğrencilerinin denklikleri incelendikten sonra, yansız atama yöntemiyle deney (N=7) ve kontrol (N=7) grupları oluşturulmuştur. Araştırmada, her biri beş hafta olmak üzere iki periyottan oluşan ve dizgeli öğretime göre hazırlanan gitar dersi öğretim programı deney grubuna uygulanırken, kontrol grubu ile geleneksel öğretime devam edilmiştir. Her iki gruba da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, uygulama süreci sonunda deney grubundaki öğrencilerin performans başarı düzeylerinde kontrol grubundaki öğrencilere göre daha yüksek bir oranda artış olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, klasik gitar çalmaya ilişkin teknik ve müzikal bilgi ve becerilerin kazandırılmasına yönelik uygulanan gitar dersi öğretim programının geleneksel öğretime göre çok daha etkili ve geliştirici bir program olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çalgı Eğitimi, Öğretim Programı, Klasik Gitar Eğitimi, Eklektik Yaklaşım.

¹ Yrd.Doç.Dr. Namık Kemal Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı
muhittinozdemir(at)nku.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı. acan(at)marmara.edu.tr

Bu çalışma, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde, danışmanlığını Yrd. Doç. Dr. A. Aylin CAN'ın ve yazarlığını Muhittin ÖZDEMİR'in yaptığı "Müzik Öğretmenliği Klasik Gitar Eğitimi Dersi İçin Eklektik Bir Model Önerisi" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

AN ECLECTIC APPROACH TO THE EDUCATION OF THE CLASSICAL GUITAR

ABSTRACT

The purpose of this study was to examine whether teaching activities aimed to improve musical knowledge and skills of students, who took classical guitar lessons in individual instrument education classes, had an effect on the success of students' performances. The study group of the research consisted of first year, second year and third year guitar students who took classical guitar courses within individual instrument education classes at Karadeniz Technical University, in the Music Education branch of Fine Arts Education Department in the academic year of 2012-2013. The research was designed according to the model of experimental design with the control groups for pretests and posttests. After reviewing the equivalency of guitar students, experimental (N=7) and control (N=7) groups were selected with the help of the impartial assignment method. In research, while the experimental group was introduced with special guitar education lessons prepared according to the systematic education model, for two successive periods of five weeks each; the traditional teaching method was employed for the control group. Pretests and posttests were administered to both groups. Based on the results, it can be said that classical guitar performance successes of students in experimental group have increased to a greater degree than those in control group after the treatment. In conclusion, it was found that the special guitar education program, which aimed to increase musical and technical knowledge and skills in playing classical guitar, was significantly more effective and improving than the traditional teaching methods.

Keywords: Instrument Training, Curriculum, Classical Guitar Education, Eclectic Approach.

Özdemir, Muhittin ve A. Aylin Can. "Klasik Gitar Eğitime Eklektik Bir Yaklaşım". *idil* 3.13 (2014): 25-43.

Özdemir, M. ve Can, A.A. (2014). Klasik Gitar Eğitime Eklektik Bir Yaklaşım. *idil*, 3 (13), s.25-43.

1. GİRİŞ

Çalgı eğitimi, çalgı çalmaya ilişkin temel ve ileri düzey bilgi ve becerilerin sistematik olarak kazandırılmasının amaçlandığı, dolayısıyla etkili ve verimli bir program çerçevesinde gerçekleştirilmesi gereken uzun bir eğitim sürecidir. Moray (2003, s.3) çalgı eğitimini; bireyin sahip olduğu yeteneklerin gelişmesini sağlayan, bu işlevin gerçekleşmesi için gerekli bilgi, beceri ve çalışma sistemini kazandıran, amaçlı ve metotlu olarak çalgı çalmaya yönelik değerli nitelikleri geliştiren bir süreç olarak tanımlamıştır.

Müzik öğretmenliği lisans programı kapsamında yer alan bireysel çalgı eğitimi dersi ve bu dersin bir boyutunu oluşturan klasik gitar eğitimi, sekiz yarıyl boyunca öğrenci ve öğretmen arasında bire bir olarak gerçekleştirilen sistemli ve planlı bir süreçtir. Şenoğlu ve Yıldız (2008, s.116), öğrencilerin estetik anlayış ve müzikalite sahibi bireyler olmalarına, bu sayede müzikal kimlik kazanmalarına, kendilerini müzik yoluyla ifade edebilmelerine rehberlik etmesinden dolayı, bu sürecin titizlikle uygulanmasının şart olduğunu belirtmişlerdir. Dolayısıyla, öğrenmelerin temelde nasıl gerçekleştiği bilinmeli ve öğretim etkinliklerine bu çerçevede yön verilmelidir.

Öğrenmenin temelinde algı vardır ve klasik gitar eğitiminde öğrenme; görme, işitme ve dokunma duyularıyla algılanan bilişsel, duyuşsal ve psikomotor süreçleri kapsar. Örneğin; Snyder (1997, s.165-171) müziği, zekânın pek çok tipini içine alan görsel, işitsel ve devinimsel/dokunsal duyuları bir araya toplayan “çoklu-tip” bir aktivite olarak tanımlamıştır. Algılama, duyular yardımıyla dış dünyadan bilgi edinme süreci olarak tanımlanabilir. Yapılan araştırmalar, bireylerin kendilerine sunulan yeni bilgiyi öğrenmede ve hatırlamada algısal tercihlerinin olduğunu ortaya koymaktadır (görsel, işitsel, devinimsel/dokunsal). Bu fizyolojik tercihler, literatürde algısal öğrenme stilleri olarak adlandırılmaktadır.

Algısal öğrenme stillerine ilişkin araştırmalar eğitim literatüründe oldukça yaygındır. Bununla birlikte birçok araştırmacı, algısal öğrenme stillerinin müzik eğitimindeki etkilerini incelemiştir (Sanders, 1991; Dunn, 1994). Baskın algısal öğrenme stillerinin dağılımının belirlenmesinin amaçlandığı, müziksel becerilerde duyu algılarının etkilerini araştıran ve eğitim stratejilerini baskın öğrenme biçimleriyle eşleştiren “müzik” araştırmalarındaki izlekler, genel olarak eğitimde incelenen konuları yansıtmaktadır (Mishra, 2007, s.4). İlgili literatür incelendiğinde, algısal öğrenme boyutlarına dayalı öğretim etkinliklerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkisini saptamaya yönelik betimsel ve uygulama temelli araştırmalar yapılmış olduğu görülmektedir

Shehan (1987, s.117) araştırmasında, görsel ve işitsel yaklaşımların ritim performansı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Sonuçlar, görsel destek içeren sunum tarzlarının, salt işitsel olan sunumlardan çok daha etkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca, işitsel-anımsatıcı tarzdaki sunumun işitsel-ritim tarzına göre çok daha etkili olduğu anlaşılmıştır. Shehan, ritim çalışmalarında görsel ve işitsel yolla öğrenme imkânlarının, her iki sınıf seviyesinde de eşzamanlı kullanılması gerektiği sonucuna varmıştır.

Kendall (1988, s.205), iki farklı eğitim uygulamasının başlangıç seviyesinde çalgı çalan 76 öğrenci üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışmasında, öğrencilere ya modellemeye dayanan eğitim tarzı (işitsel-devinimsel) ya da kapsamlı eğitim tarzı (görsel-işitsel-devinimsel) uygulamıştır. İki uygulama arasındaki en temel fark; kapsamlı eğitim tarzının, müziksel okuma etkinliklerini içerirken modelleme tarzını içermemesidir. Her iki uygulamanın puan analizlerinde, öğrencilerin kulak-el koordinasyonu ve performans başarı puanlarında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak, sözel çağrışım (verbal association) ve deşifre testlerinde kapsamlı eğitim tarzı uygulanan öğrenciler daha başarılı olmuşlardır.

Shehan ve Kendall'ın çalışmalarının sonuçları çok-tarzlı eğitimin herhangi bir tek tarzlı eğitime göre daha üstün olduğunu ortaya koymaktadır. Bu, bütün duyular kullanıldığı zaman öğrenmenin en iyi şekilde gerçekleştiğine dair önemli bir işaret olabileceği gibi, her bireyin özgül gücüne yönelik çok-tarzlı bir yaklaşıma da salık veriyor olabilir (Sanders, 1991, s.23-26).

Martin (1991) araştırmasında, görsel ve devinimsel destek içeren öğretim etkinliklerinin, ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin tonal kazanımlarına ve doğru sesi bulmalarına etkisinin olup olmadığını incelemiştir. Araştırma sonucunda, müzikal yeteneği yüksek olan öğrencilerin tonal ve doğru ses verme kazanımlarında en başarılı oldukları, ayrıca görsel ve devinimsel uyarıcılarla desteklenen grupların, söz konusu uyarıcılarla desteklenmeyen gruptan daha yüksek puanlar aldıkları tespit edilmiştir. Böylelikle araştırmanın, öğrenciler için çok-tarzlı bir eğitim anlayışının oluşumunu desteklediği ortaya konmuştur.

Youngson ve Persellin (2001) araştırmalarında, vokal doğruluğu geliştirme sürecinde Curwen el işaretleri kullanımının etkilerini incelemiştir. Araştırmaya, 47 ilkokul birinci sınıf öğrencisi katılmıştır. Öğrenciler iki gruba ayrılmış ve 10 hafta boyunca vokal eğitim almışlardır. Bu süreçte ilk gruba, öğretmen tarafından vokal modelleme, Curwen el işaretleri ve sözlü geribildirim sağlanmıştır. Diğer grup da benzer bir eğitim almış; fakat bu süreçte işaretler kullanılmamıştır. İşaretlerin kullanıldığı grupta, vokal doğrulukta önemli ölçüde kazanım sağlanırken; işaretlerin

kullanılmadığı diğer grupta daha az değerle bir kazanım gerçekleşmiştir. Araştırma sonunda, çok-duyulu deneyimlerin (görsel, işitsel ve devinimsel) vokal eğitim sürecinde sağlanması önerisinde bulunulmuştur.

Sökezoğlu (2003, s.224-228) araştırmasında, müzik öğretmeni adaylarının, piyano eğitimi derslerinde görsel, işitsel ve dokunsal algılarını kullanma derecelerini belirlemek; bununla birlikte uzman piyano eğitimcilerinin de bu algı türlerinin derslerde kullanılmasına ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla toplam iki adet anket uygulamış ve sonuçları değerlendirmiştir. Yapılan anketler sonucunda piyano eğitiminde görsel, işitsel ve dokunsal algı türlerinin öğrenciler tarafından kullanıldığı saptanmış ve öğrencide saptanan algı türüne göre ders yapmanın, öğrencinin başarısını ve motivasyonunu artıracak düşüncesine varılmıştır. Bununla birlikte araştırmada, piyano eğitiminde kullanılan algı türlerinin önemli olduğu, bu algıların geliştirilebileceği ve görsel, işitsel ve dokunsal algı türlerinin piyano eğitimi derslerinde uzman öğretim elemanları tarafından kullanıldığı da ortaya konmaktadır.

Yalçın (2005), 6-9 yaş çocukların gitar eğitimine başlamaya uygunlukları, çocuk gitar eğitimine yönelik eğitsel materyallerin nitelikleri ve görsel materyallerin müzik eğitim sürecini destekleyici etkilerini irdelemiştir. Yapılan araştırmalar ve uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda önerilen görsel materyallerin gitar eğitiminin hızını ve etkinliğini artırdığı sonucuna varılmıştır.

Erim (2009), video model destekli öğretimin, başlangıç aşamasındaki klasik gitar öğrencilerinin performanslarına olan etkisi tespit etmek amacıyla, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü ile Özel Eğitim Bölümü'nün 3. sınıflarında seçmeli "Gitar Öğretimi" dersini alan öğrencilere deneysel bir uygulama yapmıştır. Araştırma sonucunda, video model destekli gitar öğretiminin, gitar tutuş, sağ el, sol el performansları ve tek sesli bir eser üzerindeki performansa olumlu etkisi olduğu saptanmıştır.

Yağışan ve Sünbül (2009, s.264-276) yaptıkları çalışmada, algısal öğrenme stillerinin müzik eğitime ve özellikle çalgı eğitime yansımaları ve bunlara yönelik çalışma ve öğretim yöntemlerinin neler olabileceğine dair genel bir yaklaşım sunmuşlardır.

Garner (2011) araştırmasında, müziksel öğelerin "Kodály" ilkelerine dayalı bir yöntemle (Kodály-inspired) öğretilmesinde kullanılan öğrenme stillerini tanımlamış, öğrenme stillerinin ne ölçüde kullanıldığını ve ne kadar işlevsel olduğunu incelemiştir. Araştırma sonuçları, müziksel öğrenme deneyimlerinin

öğrenme stilleri temel alınarak (görsel, işitsel, devinimsel ve sözel) çok-tarzlı biçimde tasarlanmasının ve uygulanmasının, öğrencilerin müziksel gelişimlerinde kritik bir öneme sahip olduğunu göstermiştir. Garner, müziksel öğrenme-öğretme sürecini yönetmek için görsel, işitsel, devinimsel ve sözel öğrenme arasında birbirini destekleyici, birleştirici ve tamamlayıcı bir ilişki olduğunu belirtmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Sekiz yarıyılı kapsayan bireysel çalgı eğitimi dersi, mesleki müzik eğitimi alan öğretmen adaylarının çalgı çalma becerisi kazanmalarında son derece önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla, çalgı eğitiminin yol gösterici ilkeler doğrultusunda ve yeniliklere açık biçimde gerçekleştirilmesi tüm bu sürecin etkili ve verimli biçimde gerçekleşmesini sağlamak adına gereklidir. Bu doğrultuda çalgı eğitiminin görsel, işitsel ve uygulamaya dayalı öğrenme alanlarının tümünü içinde barındıran bütünsel bir yaklaşımın benimsenmesi ile gerçekleştirilmesi öğrencinin çalgı çalma becerisinin gelişimini etkili biçimde sağlaması açısından önem taşımaktadır. Söz konusu gerekçeler ve önem doğrultusunda, bireysel çalgı eğitimi dersi kapsamında yer alan klasik gitar eğitiminin daha etkili ve daha verimli biçimde işlenebileceği düşüncesi bu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmuştur.

Araştırmada, klasik gitar eğitiminin algısal öğrenme boyutları açısından planlı bir şekilde gerçekleştirilmesi öğrencilerin performans başarı düzeylerinin artırılmasında önemli bir etken olarak görülmekte ve bu kapsamda uygulanan öğretim etkinliklerinin etkililiğinin sınanması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda şu hipotezler test edilmiştir;

1. Deney ve kontrol gruplarının performans gözlem formu toplam puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

1.1. Deney grubu performans gözlem formu öntest puanları ile kontrol grubu performans gözlem formu öntest puanları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur.

1.2. Kontrol grubu performans gözlem formu öntest puanları ile sonest puanları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur.

1.3. Deney grubu performans gözlem formu öntest puanları ile sonest puanları arasında anlamlı düzeyde fark vardır.

1.4. Deney grubu performans gözlem formu sonest puanları ile kontrol grubu performans gözlem formu sonest puanları arasında anlamlı düzeyde fark vardır.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, klasik gitar çalmaya ilişkin teknik ve müzikal bilgi ve becerilerin kazandırılmasına yönelik uygulanan öğretim etkinliklerinin, öğrencilerin performans başarı düzeylerine etkisinin olup olmadığını saptamak amacıyla deneysel yöntem kullanılmıştır. Araştırma, öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen modeline göre tasarlanmıştır.

Öntest-sontest kontrol gruplu modelde, yansız atama yöntemiyle oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney, öteki kontrol grubu olarak kullanılır (Karasar, 2008, s.97). Deney sürecinde, deney grubuna özel davranımlar yapılırken, kontrol grubuna herhangi bir özel davranımda bulunulmaz. Uygulama öncesinde yapılan öntest ve uygulama sonrasında yapılan sontestlerle deney grubunda kullanılan tekniğin deney grubu üzerindeki etkililiği araştırılır (Çepni, 2012, s.123).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu (N=14), 2012-2013 eğitim-öğretim yılında, Karadeniz Teknik Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda bireysel çalgı eğitimi dersi kapsamında klasik gitar eğitimine devam eden I. II. ve III. sınıf gitar öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde ilgili gitar öğretim elemanının görüşleri esas alınarak, öğrencilerin ilk yarıyıl gitar notları ile çaldıkları etütler/ eserler incelenmiş ve bu doğrultuda çalışma grubu (N=14); 1-Başlangıç (N=4), 2-Orta (N=6) ve 3-İleri (N=4) seviye olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Yapılan bu incelemenin ardından, deney ve kontrol gruplarının oluşturulması aşamasında öğrencilerin performansları ölçme aracı ile değerlendirilmiştir.

Çalışmanın öntest aşamasında ölçme aracı olarak, gitarist besteci Lee Sollory tarafından yazılmış olan ve önceki yıllar da dâhil olmak üzere Trinity College London 2013-2014 gitar öğretim programında kullanılan Sound at Sight adlı deşifre kitabı kullanılmıştır. Kitabın, öğrencilerin gitar çalma becerilerini ortaya çıkarmada ve aynı zamanda gitara olan hâkimiyetlerinin anlaşılmasında belirleyici özelliğe sahip güvenilir bir materyal olup olmadığı hakkında uzman görüşlerine başvurulmuş, yapılan görüşmeler sonucunda kitabın bu anlamda güvenilir bir materyal olduğu konusunda ortak bir görüş alınmıştır.

Performans değerlendirme aşamasında; başlangıç, orta ve ileri seviye olmak üzere üçe ayrılan her bir gruba, grubun düzeyine uygun nitelikte deşifre parçaları

verilmiş, 40 dakika boyunca tek başlarına çalışmaları sağlanmış ve çalışma sonunda performansları video kamera ile kaydedilmiştir. Kayıtlar araştırmacının da içinde bulunduğu, her biri alanında uzman gitar eğitimcisi olan beş kişilik bir jüri tarafından performans gözlem formu kullanılarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin performansları değerlendirildikten sonra, başlangıç seviyesi grubunda yer alan dört öğrenci yansız atama yöntemi ile deney (N=2) ve kontrol (N=2), orta seviye grubunda yer alan altı öğrenci yansız atama yöntemi ile deney (N=3) ve kontrol (N=3) ve ileri seviye grubunda yer alan dört öğrenci yansız atama yöntemi ile deney (N=2) ve kontrol (N=2) grupları oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında, dizgeli eğitim modeline göre hazırlanan gitar dersi öğretim programı deney grubuna uygulanırken, kontrol grubu ile geleneksel öğretime devam edilmiştir. Gruplara uygulanan sontest ile “deneysel öğretim” ve “geleneksel öğretim” arasında istatistiksel açıdan bir fark olup olmadığı araştırılmıştır.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerine göre dağılımları sırasıyla tablolar ile açıklanmıştır.

Tablo 1. Gitar Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Deney (N)	Kontrol (N)	f	%
Kız	1	2	3	21.42
Erkek	6	5	11	78.57
Toplam	7	7	14	100

Tablo 2. Gitar Öğrencilerinin Devam Etmekte Oldukları Sınıfa Göre Dağılımı

Sınıf	Deney (N)	Kontrol (N)	f	%
I.	5	4	9	64.28
II.	1	3	4	28.57
III.	1	-	1	7.14
Toplam	7	7	14	100

Tablo 3. Gitar Öğrencilerinin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Dağılımı

Okul	Deney (N)	Kontrol (N)	f	%
AGSSL	3	6	9	64.28
Diğer	4	1	5	35.71
Toplam	7	7	14	100

Tablo 4. Gitar Öğrencilerinin Gitar Eğitimine Başlama Yaş Dönemine Göre Dağılımı

Yaş Dönemi	Deney (N)	Kontrol (N)	f	%
14-16	4	5	9	64.28
17-19	3	2	5	35.71
Toplam	7	7	14	100

Tablo 5. Gitar Öğrencilerinin Günlük Gitar Çalışma Süresine Göre Dağılımı

Çalışma Süresi	Deney (N)	Kontrol (N)	f	%
1 saatten az	1	2	3	21.42
1 saat	4	4	8	57.14
2 saat	1	1	2	14.28
2 saatten fazla	1	-	1	7.14
Toplam	7	7	14	100

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında, öğrencilerin performans başarı düzeylerinin ölçülmesine yönelik araştırmacı tarafından geliştirilen performans gözlem formu kullanılmıştır. 28 maddeden oluşan performans gözlem formu, teknik, müzikal ve genel olmak üzere üç alt bölümden oluşmaktadır.

Performans değerlendirmeleri için (öntestte ve son testte) alanında uzman gitar eğitimcisi yardımcı doçent doktor, alanında uzman gitar eğitimcisi yardımcı doçent, alanında uzman gitar eğitimcisi öğretim görevlisi, alanında uzman gitar eğitimcisi öğretmen ve araştırmacının da dâhil olduğu beş kişilik bir jüri oluşturulmuştur. Her bir gözlemci, öğrencinin performans kayıtlarını izleyerek, dinleyerek ve birbirlerinden bağımsız olarak, gözlem formunda yer verilen maddelere göre puanlama yapmıştır. Gözlem formunun puanlanmasında Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Maddeler 5’li Likert ölçek şeklinde düzenlenmiş ve 0’dan 4’e kadar puanlama yapılmıştır (0-Çok kötü, 1-Kötü, 2-Orta, 3-İyi, 4-Çok iyi).

Uzmanların puanları tek tek değerlendirilip, puanlayıcılar arasında farklılık olup olmadığı Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı ile saptanmıştır.

Tablo 6. Puanlayıcıların Gözlem Formu Puanları Arasındaki İlişki

Puanlayıcılar	1. P.	2. P.	3. P.	4. P.	5. P.
1. Puanlayıcı	1.000				
2. Puanlayıcı	0.885	1.000			
3. Puanlayıcı	0.815	0.922	1.000		
4. Puanlayıcı	0.829	0.835	0.830	1.000	
5. Puanlayıcı	0.914	0.920	0.841	0.793	1.000

Puanlayıcıların gözlem formuna verdikleri puanlar açısından anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<.01$). Puanlayıcılar arasında, verdikleri puanlar doğrultusunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

2.3. Uygulama

Araştırmanın yöntemine dayalı olarak, klasik gitar çalmaya ilişkin teknik ve müzikal bilgi ve becerilerin kazandırılması amacıyla; görsel, işitsel ve uygulamaya dayalı öğrenme boyutlarına yönelik etkinlikleri içinde barındıran öğretim programı dizgeli eğitim modeline göre hazırlanmıştır. Programı uygulama süreci, her biri beş hafta olmak üzere iki periyottur ve her periyotta her grupta bir parça çalışılmıştır.

Tablo 7. Programı Uygulama Süreci

Grup	N	Seviye	N	1. Periyotta Çalışılan Parçalar	2. Periyotta Çalışılan Parçalar
Deney	7	Başlangıç	2	Study d-Moll op.27 nr.10	Adagio
		Orta	3	Etude a-Moll op.60 nr.7	El sueno de la muneca
		İleri	2	Etude e-Moll op.100 nr.13	Vals Venezolano No.2
Kontrol	7	Başlangıç	2	Study d-Moll op.27 nr.10	Adagio
		Orta	3	Etude a-Moll op.60 nr.7	El sueno de la muneca
		İleri	2	Etude e-Moll op.100 nr.13	Vals Venezolano No.2

Programın hazırlanmasında öncelikle her iki periyotta da uygulanmak üzere beş haftalık öğrenme alanları ile bu öğrenme alanlarına yönelik hedef ve davranışlar belirlenmiş ve derslerin içeriği dizgeli eğitim modeline göre hazırlanmıştır. Dizgeli öğretime dayalı olarak hazırlanan beş haftalık ders planına yönelik öğrenme alanları ile hedef ve davranışların oluşturulmasında uzman görüşlerine başvurulmuştur. Her bir öğrenme alanı haftada bir saatlik ders süresini içermektedir. Araştırmacı, çalışma grubundaki her bir öğrenciyle bireysel olarak haftada bir ders saati (50 dk.) çalışmıştır. Beş haftalık gitar dersi öğretim programının son haftasında öğrencilerin performansları video kamera ile kaydedilmiştir. Beşinci haftanın kayıtları sonteste kullanılmıştır. Öğrencilerin gitarlarının birbirinden farklı kalitede olması performans

farklılıklarına neden olabileceğinden tüm derslerde ve kayıtlarda tek bir gitar kullanılmıştır (Yamaha CG-100A).

Araştırma kapsamında çalışılacak olan parçaların seçiminde uzman görüşlerine başvurulmuş ve gitar literatürünün büyük bir bölümü taranmıştır. İncelemeler sonucunda başlangıç, orta ve ileri seviye öğrenci grupları ile çalışılmak üzere her bir grubun düzeyine uygun nitelikte etüt ve eserlerden oluşan toplam altı parça belirlenmiştir.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada deney ve kontrol gruplarından elde edilen öntest ve sontest verilerinin çözümlemesinde ilişkili grup Wilcoxon testi kullanılmıştır.

Wilcoxon işaretli-sıralar testi ya da Wilcoxon eşleştirilmiş çiftler testi olarak bilinen bu teknik, ilişkili iki ölçüm setine ait puanlar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla kullanılır. Bu test, ilişkili iki ölçüm setine ait fark puanlarının yönünün yanı sıra miktarlarını da dikkate alır. Wilcoxon işaretli-sıralar testi, a) bağımlı değişkenin en az sıralama ölçeğinde olmasını, b) gözlem çiftlerinin birbirinden bağımsız olmasını gerektirir (Büyüköztürk, 2012, s.162).

Ayrıca, deney ve kontrol gruplarının deney öncesi denkliklerini ve deney sonrası ulaştıkları son seviyelerini belirlemek amacı ile öntestler ve sontestler üzerinde tek yönlü sınamayı gerçekleştirebilmek için ilişkisiz grup Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Mann Whitney U-testi, iki ilişkisiz örneklemde elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder. Bu test, ilişkisiz ölçümlerin söz konusu olduğu az denekli deneysel çalışmalarda puanların dağılımının normallik varsayımını karşılamadığı deneysel çalışmalarda sıklıkla kullanılır. U-testi, puanların normallik varsayımını karşılanmadığı durumlarda ilişkisiz t-testinin alternatifi olarak da bilinir (Büyüköztürk, 2012, s.155-156).

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, elde edilen veriler analiz edilerek tablolar halinde gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

3.1. Hipotez 1 İle İlgili Bulgular ve Yorum

Deney ve kontrol gruplarının performans gözlem formu toplam puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 8. Grupların Performans Gözlem Formu Toplam Öntest Puanlarının Tanımlayıcı Değerleri

Performans Gözlem Formu	Grup	N	Seviye	N	$\bar{x}$	ss
Öntest	Deney	7	Başlangıç	2	33.80	4.242
			Orta	3	45.33	5.084
			İleri	2	54.10	2.969
	Kontrol	7	Başlangıç	2	34.10	3.818
			Orta	3	45.93	4.041
			İleri	2	55.10	2.687

Tablo 1’de görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarını oluşturan başlangıç, orta ve ileri seviye öğrencilerin performans gözlem formu öntest puan ortalamalarının birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Grupların Performans Gözlem Formu Toplam Sontest Puanlarının Tanımlayıcı Değerleri

Performans Gözlem Formu	Grup	N	Seviye	N	$\bar{x}$	ss
Sontest	Deney	7	Başlangıç	2	81.90	2.121
			Orta	3	92.73	3.035
			İleri	2	98.30	3.252
	Kontrol	7	Başlangıç	2	63.30	8.343
			Orta	3	72.53	3.494
			İleri	2	79.30	2.969

Klasik gitar performans gözlem formu içinde en yüksek ortalama ($\bar{x}$ =98.30) deney grubu sontest puanlarından elde edilmiştir. Grupların sontest puan ortalamalarına bakıldığında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır.

3.1.1. Hipotez 1.1 İle İlgili Bulgular ve Yorum

Deney grubu performans gözlem formu öntest puanları ile kontrol grubu performans gözlem formu öntest puanları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur.

Tablo 10. Grupların Performans Gözlem Formu Toplam Öntest Puanlarına Göre Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Deney	7	7.21	50.50	22.500	-.256	.798
Kontrol	7	7.79	54.50			

Grupların performans gözlem formu toplam öntest puanlarına göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır (U=22.500, p>.05).

3.1.2. Hipotez 1.2 İle İlgili Bulgular ve Yorum

Kontrol grubu performans gözlem formu öntest puanları ile sontest puanları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur.

Tablo 11. Kontrol Grubunun Performans Gözlem Formu Toplam Öntest-Sontest Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Kontrol Grubu Öntest-Sontest	N	Sıralamalar Ortalaması	Sıralamalar Toplamı	z	p
Negatif Sıra	0	.00	.00	-2.366	.018
Pozitif Sıra	7	4.00	28.00		
Eşit	0	-	-		

Kontrol grubunun performans gözlem formu toplam öntest-sontest puanları arasında yapılan Wilcoxon testi sonuçlarına göre anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05$). Bu sonuca göre, geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun performans başarı düzeyinde anlamlı bir artış olduğu görülmektedir. Araştırmada, her iki grup ile toplam on hafta çalışılmış olması kontrol grubunun performans başarı düzeyinin artmasında etkili olmuştur; fakat araştırmada asıl değer, deneysel öğretimin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin sontest gözlem puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığıdır.

3.1.3. Hipotez 1.3 İle İlgili Bulgular ve Yorum

Deney grubu performans gözlem formu öntest puanları ile sontest puanları arasında anlamlı düzeyde fark vardır.

Tablo 12. Deney Grubunun Performans Gözlem Formu Toplam Öntest-Sontest Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Deney Grubu Öntest-Sontest	N	Sıralamalar Ortalaması	Sıralamalar Toplamı	z	p
Negatif Sıra	0	.00	.00		
Pozitif Sıra	7	4.00	28.00	-2.366	.018
Eşit	0	-	-		

Deney grubunun performans gözlem formu toplam öntest-sontest puanları arasında yapılan Wilcoxon testi sonuçlarına göre anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05$). Bu sonuca göre, deney grubunun almış olduğu eğitim sonunda performans başarı düzeyinde anlamlı bir artış olduğu görülmektedir.

3.1.4. Hipotez 1.4. İle İlgili Bulgular ve Yorum

Deney grubu performans gözlem formu sontest puanları ile kontrol grubu performans gözlem formu sontest puanları arasında anlamlı düzeyde fark vardır.

Tablo 13. Grupların Performans Gözlem Formu Toplam Sontest Puanlarına Göre Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Deney	7	10.86	76.00	1.000	-3.006	.003
Kontrol	7	4.14	29.00			

Grupların performans gözlem formu toplam sontest puanlarına göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05$). Bu sonuca göre, on haftalık deneysel çalışma sonucunda, klasik gitar çalmaya ilişkin teknik ve müzikal bilgi ve becerilerin kazandırılmasına yönelik öğretim etkinliklerinin uygulandığı deney grubunun, bu öğretim etkinliklerinin uygulanmadığı kontrol grubuna göre performans başarı düzeyinin anlamlı ölçüde arttığı görülmektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Öğretim, öğrenmeyi gerçekleştirmeye dönük ortamsal koşulların planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi süreci olarak tanımlanabilir. Buna göre öğretme, hedef alınan kritik davranışların bütün öğrencilere etkili ve verimli bir biçimde kazandırılması amacıyla gerçekleştirilen her tür etkinliği kapsamaktadır (Aydın, 2010, s.265). Öğrenme kuramlarından her biri farklı bir öğrenme türünü en iyi açıkladığından, hiçbir öğrenme kuramı bütün öğrenme türlerini ve öğrenmeye ilişkin tüm soruları açıklamaya ve çözmeye yeterli değildir. Bu nedenle program geliştirme çalışmaları ve öğretim süreci, öğrenme türüne, öğrencilerin özelliklerine ve öğrenilen bilginin türüne göre her kuram grubundaki ilkelerden yararlanmak durumundadır (Senemoğlu, 2012, s.94).

Müzik öğretmenliği lisans programı alan ve alan eğitimi dersleri kapsamında yer alan bireysel çalgı eğitimi dersi ve bu dersin bir boyutunu oluşturan klasik gitar eğitimi, sekiz yarıyıl boyunca haftada bir ders saati olmak üzere öğrenci ve öğretmen arasındaki bilgi alışverişi ile bire bir olarak gerçekleştirilir. “Gitar çalmayı öğrenebilme, gitar çalmayı geliştirebilme ve çalgıyı etkin kullanabilme basamaklarını gerçekleştirmeye dönük olarak yürütülen bu eğitim süreci içerisinde; gitar eğitimine yönelik bilgi, beceri ve teknikler öğrenilmekte, uygulanmakta, bu yolla öğrencilerin klasik gitar müziği dinleme, müziği anlama, müziği yorumlama ve müzik bilgisi oluşturma gibi davranışları da gelişmektedir” (Şenoğlu, 2009, s.10-

11). Bu süreçte öğrencinin, klasik gitar çalma becerilerini tüm boyutlarıyla kavrayabilmek adına, sahip olduğu teknik ve müzikal seviyesini betimlemesi ve buna bağlı olarak neyi yapıp neyi yapamadığını fark etmesi ise öğrenmenin etkililiği açısından oldukça önemlidir. Dolayısıyla öğretmen, öğrencinin algısal yollarla öğrenmeler gerçekleştirmesine yönelik bilgi ve imkânlar sunarak öğrencinin farkındalığını artırmakla ve buna bağlı olarak çalışma sürecinin verimliliğini olumlu yönde etkilemekle yükümlüdür. Bu da, klasik gitar eğitiminin algısal açıdan çok boyutlu yapısına cevap verecek farklı öğretim etkinliklerinin bir araya geldiği eklektik bir yaklaşımın benimsenmesi ile mümkündür.

Araştırmada, klasik gitar çalmaya ilişkin teknik ve müzikal becerilerin kazandırılmasına yönelik uygulanan öğretim programının hazırlanmasında kullanılan dizgeli eğitim modelinin, araştırma sonuçlarına dayalı olarak öğrencilerin hedeflenen davranışları kazanmalarında etkili bir program modeli olduğu düşünülmektedir. Piyano eğitimi alanında Otacıoğlu (2005), Piji (2006) ve Yokuş (2009), gitar eğitimi alanında Yokuş (2009) ve geleneksel türk sanat müziği eğitimi alanında Eldemir (2010) yaptıkları araştırmalarda, dizgeli eğitim modeline göre hazırladıkları öğretim programlarını öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen modeline dayalı olarak lisans düzeyindeki müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerine uygulamış ve yapılan bu çalışmalarda öğrencilerin başarı düzeylerinde deney grubu lehine anlamlı farklar belirlenmiştir. Araştırmalardan elde edilen sonuçlar, bu araştırma kapsamında uygulanan öğretim programının hazırlanmasında kullanılan dizgeli eğitim modelinin bu tür uygulamalar için etkili ve kullanılabilir bir program modeli olduğunu destekler niteliktedir.

Araştırmada, klasik gitar çalmaya ilişkin teknik ve müzikal bilgi ve becerilerin kazandırılmasına yönelik dizgeli eğitim modeline göre hazırlanan öğretim programının öğrencilerin performans başarı düzeylerini artırmada geleneksel öğretime göre çok daha etkili ve geliştirici bir program olduğu belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında, dizgeli eğitim modeline göre hazırlanan ve her biri beş hafta olmak üzere iki periyottan oluşan gitar dersi öğretim programı, teknik ve müzikal bilgi ve becerilerin kazandırılması amacıyla tüm dönemleri kapsayacak biçimde dizgeli eğitim modeline göre hazırlanabilir. Gitar dersi öğretim programı müzik öğretmenliği lisans programı kapsamında uygulanmıştır. Ancak programın uygulanabilirliği konservatuvar ve güzel sanatlar fakülteleri gibi çalgı eğitimi veren diğer kurumlarda da denenebilir.

Araştırmada, klasik gitar çalmaya ilişkin teknik ve müzikal bilgi ve becerilerin kazandırılmasına yönelik uygulanan öğretim programının kuramsal yapısı farklı çalgı alanları için de geçerli bir içeriğe sahiptir. Dolayısıyla görsel, işitsel ve uygulamaya dayalı öğrenme boyutlarına yönelik öğretim etkinliklerinin farklı çalgı alanlarına uyarlanarak öğrencilerin performans başarı düzeyleri üzerindeki etkililiğini tespit etmek amacıyla yeni araştırmalar yapılabilir. Bununla birlikte görsel, işitsel ve uygulamaya dayalı öğrenme boyutlarına yönelik ders ortamında kullanılabilecek farklı materyallerin hazırlanması ve bu materyallerin verimliliği konusunda da çeşitli araştırmalar yapılabilir.

Araştırma kapsamında uygulanan öğretim programının etkilerini belirlemek üzere ayrı ayrı araştırma konuları belirlenebilir. Örneğin; gerçekleştirilen öğretim programının öğrencilerin bireysel çalışma alışkanlıklarına etkisinin olup olmadığının belirlenmesi bir araştırma konusu olabileceği gibi; çalgı başarısının, gitar öğrencilerinin diğer alan derslerindeki başarısını etkileyip etkilemediğinin incelenmesi de ayrı bir araştırma konusu olabilir.

KAYNAKLAR

- Aydın, A. (2010). Eğitim psikolojisi, (11. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyükoztürk, Ş. (2012). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı, (17. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çepni, S. (2012). Araştırma ve proje çalışmalarına giriş, (Genişletilmiş 6. Baskı). Trabzon: Yayınevi; Yazarın Kendisi.
- Eldemir, A. C. (2010). Geleneksel türk sanat müziği dersinde dizgeli öğretim yönteminin öğrenci erişimine ve kalıcılığa etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Erim, A. (2009). Video model destekli öğretimin gitar performansına etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Garner, L. A. M. (2011). Pedagogy in practice: Lived experiences of Kodály-inspired music educators. Unpublished doctoral dissertation, University of St. Thomas, Minnesota.
- Karasar, N. (2008). Bilimsel araştırma yöntemi, (18. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Martin, B. A. (1991). Effects of hand signs, syllables, and letters on the first graders' acquisition of tonal skills. Journal of Research in Music Education (Vol.39, pp.161-170).

- Mishra, J. (2007). Correlating musical memorization styles and perceptual learning modalities. *Visions of Research in Music Education* (Vol.9-10, pp.1-19).
- Moray, E. (2003). Üniversite müzik öğrencilerinin çalgı çalışma tutum ve alışkanlıklarının incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Otacıoğlu, S. G. (2005). Müzik öğretmenliği piyano eğitimi dersi için bir model denemesi. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Piji, D. (2006). Dizgeli öğretime göre geliştirilen eşlik dersi programının akademik başarıya, tutuma, yeterlik algısına ve kalıcılığa etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Sanders, P. D. (1991). An exploratory study of the relationship between perceptual modality strength and music achievement among fifth-grade students. Unpublished doctoral dissertation, The University of Oklahoma, USA.
- Senemoğlu, N. (2012). Gelişim öğrenme ve öğretim, (22. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Snyder, S. (1997). Developing musical intelligence: Why and how. *Early Childhood Education Journal* (Vol.24, No.3, pp.165-171).
- Sökezoğlu, D. (2003). Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerine göre görsel, işitsel ve dokunsal algı türlerinin piyano eğitimindeki kullanılma düzeyi. *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu* içinde (s.224-228). Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Şenoğlu, C. Ö. (2009). Eğitim fakültesi müzik eğitimi öğretmenliği anabilim dalı klasik gitar öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Şenoğlu, C. Ö., ve Yıldız, G. (2008). Klasik gitar eğitiminin boyutları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (Sayı.8, s.115-133).
- Yağışan, N., ve Sünbül, A. M. (2009). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğrencilerinin öğrenme tercihleri. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu içinde (s.264-276). Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Yalçın, K. H. (2005). 6-9 yaş çocukların başlangıç gitar eğitiminde kullanılabilecek görsel materyallere ilişkin öğrenci ve uzman görüşlerinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yokuş, H. (2009). Piyano eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanılmasına yönelik etkinliklerin performans başarısına ve üstbilişsel farkındalığa etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Yokuş, T. (2009). Gitar eğitiminde üstbilişsel becerilerin geliştirilmesine yönelik etkinliklerin performans başarısına etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Youngson, S. C., & Persellin, D. C. (2001). The Curwen hand signs: A help or hindrance when developing vocal accuracy? Kodály Envoy (Vol.27, No.2, pp.9-12).